

Ένας φιλοσοφικός διάλογος

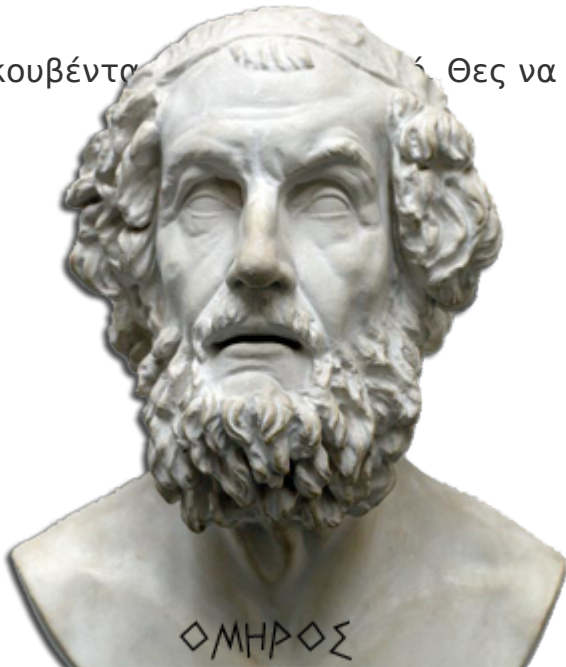
/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Ο Ξενοφάνης αποφάσισε πως ήταν η ώρα για τον καθημερινό του περίπατο. Βρισκόμαστε στην Ελέα της Κάτω Ιταλίας γύρω στο 500 π.Χ., όπου ο φιλόσοφος αυτός είχε εγκατασταθεί, για να δημιουργήσει τη δική του σχολή. Περπατώντας λοιπόν, ο Ξενοφάνης συνάντησε σε μια διασταύρωση τον μαθητή του, τον Παρμενίδη. Ο Παρμενίδης ήταν από τους πιο αφοσιωμένους μαθητές του φιλοσόφου και δεν έχανε ευκαιρία να ξεκινήσει μια συζήτηση με τον δάσκαλό του. Θεωρούσε πως για οποιοδήποτε θέμα κι αν του μιλούσε ο Ξενοφάνης, θα ήταν τροφή για σκέψη, άρα ωφέλιμο γι' αυτόν.

- Καλημέρα δάσκαλε, χαιρέτισε ο Παρμενίδης. Θα ήθελες να περπατήσουμε μαζί, για να μιλήσουμε κιόλας;
- Βεβαίως αγαπητέ μου μαθητή, απάντησε ο δάσκαλος, ο οποίος είχε όρεξη για

κουβέντα. Θες να μιλήσουμε για κάτι που σε απασχολεί;

- Ήθελα να σε ρωτήσω: Διάβασα πρόσφατα

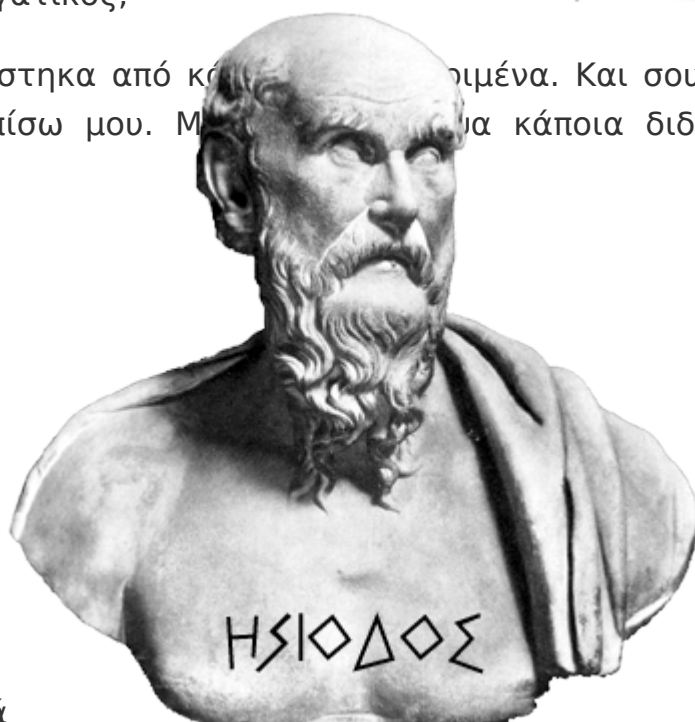
ένα διδακτικό σου ποίημα με τίτλο «Περί φύσεως». Έχεις γράψει και κάποιο άλλο ποίημα που μπορώ να διαβάσω;

- Αυτή την περίοδο δεν ασχολούμαι με ποίηση, Παρμενίδη, αλλά με τη φιλοσοφία. Οι μέρες εκείνες της ποίησης πέρασαν για μένα. Κάποτε οι Έλληνες είχαμε την ηρωική ποίηση με τον Όμηρο, που όλοι θαυμάζουμε τα έργα του. Μετά υπήρχε η διδακτική ποίηση και η λυρική, με τις οποίες ασχολήθηκα. Στη λυρική, καθώς απήγγειλαν οι ποιητές τα έργα τους τα συνόδευαν παίζοντας λύρα, γι' αυτό άλλωστε ονομάστηκε και λυρική. Αυτά τα ποιήματα μιλούσαν για τις χαρές και τις λύπες των ανθρώπων.

– Και με τη διδακτική ποίηση, δάσκαλε, πότε ασχολήθηκες; Είχες εμπνευστεί από τον Ησίοδο και το ποίημά του «Έργα και ημέρες», όπου μας μιλάει για τον τεμπέλη αδερφό του τον Πέρση και ο ίδιος προσπαθεί να τον συμβουλέψει πώς να γίνει τίμιος και εργατικός;

– Δεν εμπνεύστηκα από κανένα κείμενο. Και σου είπα και πριν, την ποίηση την άφησα πίσω μου. Μπορεί να κάποιες διδακτικά ή κάποιες σατιρικά

κείμενα αλλά

με τα χρόνια κατάλαβα

ότι πρέπει να προχωρήσουμε και να δούμε πέρα από αυτά. Ο Όμηρος και ο Ησίοδος αποδίδουν τη δημιουργία του κόσμου σε ανθρωπόμορφους θεούς. Οι άνθρωποι

πιστεύουν, μέσα από αυτά τα έργα, πως οι θεοί γεννιούνται – ότι φορούν τα ρούχα τους κι έχουν φωνή και σώμα και ότι σχετίζονται με τις ανθρώπινες αδυναμίες, την κλοπή, την εξαπάτηση κτλ. Εγώ δεν πιστεύω σ' αυτήν την περιγραφή του Ομήρου και του Ησίοδου.

– Εσύ, δάσκαλε, τι μορφή πιστεύεις ότι έχουν οι θεοί;

– Κοίτα παιδί μου, εγώ έχω ταξιδέψει πολύ στη ζωή μου και έχω γνωρίσει πολλούς τόπους και έθιμα. Οι Αιθίοπες λένε ότι οι θεοί τους έχουν μαύρο χρώμα και κοντή μύτη, οι Θράκες λένε ότι οι θεοί τους έχουν γαλανά μάτια και είναι κοκκινοτρίχες. Εγώ πιστεύω ότι υπάρχει κάτι μεγαλύτερο από όλα αυτά, ένας θεός μέγιστος που καθόλου δεν μοιάζει τους θνητούς στο σώμα ή τη σκέψη. Ένας θεός που, με τη σκέψη του μόνο, όλη τη πλάση και ικανό μου λέει η λογική μου.

Οι δυο άντρες έμειναν σιωπηλοί για

λίγο περπατώντας σκεπτικοί. Εκείνη την εποχή η αλήθεια είναι πως οι άνθρωποι δεν ασχολούνταν πια με πολέμους και ήρωες. Προσπαθούσαν να εξηγήσουν με τη λογική τους τα μυστήρια του σύμπαντος. Τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν στην καθημερινή τους ζωή, τους είχαν ωθήσει σε τέτοιου είδους προβληματισμούς.

– Αλήθεια δάσκαλε, πιστεύεις ότι θα βρούμε κάποτε απαντήσεις στα ερωτήματά μας; Κάποιες φορές νιώθω ότι φιλοσοφώντας οι συζητήσεις καταλήγουν σε αδιέξοδο, διέκοψε τη σιωπή ο Παρμενίδης.

– Αγαπημένε μου μαθητή, όλες οι φιλοσοφικές συζητήσεις που έχουν έναν σκοπό,

είναι ωφέλιμες. Τα λόγια και τα έργα των ανθρώπων έχουν πάντα κάποιον σκοπό. Αυτά είναι που δεν πρέπει να ξεχνάμε. Αυτά είναι που πρέπει να καταγράφουμε. Γιατί έτσι δημιουργείται η Ιστορία κι έτσι μπορούμε να καταλήγουμε σε συμπεράσματα. Είτε αυτά είναι φιλοσοφικά είτε όχι.

Ο Παρμενίδης περπάτησε λίγο ακόμα με το Ξενοφάνη και μετά τον χαιρέτισε και πήρε τον δρόμο του γυρισμού. Ήθελε να επιστρέψει γρήγορα σπίτι του, για να καταγράψει τη συζήτηση που είχε με τον δάσκαλό του. Την είχε βρει πολύ ωφέλιμη. Και ποιος ξέρει; Ίσως κάποτε αυτή η συζήτηση να γινόταν μέρος της Ιστορίας.

Αλ. Σαββόπουλος

Άλλα στοιχεία για την ανάπτυξη των Γραμμάτων κατά την Αρχαϊκή Εποχή μπορείς να δεις στην παρακάτω παρουσίαση.

